

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Son yıllarda Türkiye'nin tarım sektörü, dış ticaret politikaları, serbestleşen ithalat uygulamaları ve uluslararası yatırım ilişkilerinin etkisiyle büyük bir yapısal dönüşüm baskısı altındadır. Özellikle ABD menşeli ürünlerdeki vergi muafiyetlerinin genişletilmesi, Çin'in tarımsal pazardaki yatırım artışı ve gümrük politikalarında yerli üretici lehine koruma tedbirlerinin yetersiz kalması çiftçilerin rekabet gücünü düşürmekte, kırsal kalkınmayı zayıflatmakta ve tarımsal üretimin sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir.

2025 yılında yürürlüğe giren Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile ABD'den ithal edilen pirinç, tütün ve bazı kuruyemiş ürünlerine uygulanan ek vergilerin kaldırılması, yerli üreticiler arasında ciddi endişelere yol açmıştır. Özellikle çeltik üreticileri, destekleme politikalarının da zayıflamasıyla birlikte ciddi bir üretim daralması yaşamaktadır. Yerli üreticiler, düşük maliyetli ithal ürünlerle rekabet edememekte; bu durum çiftçilerin tarımsal faaliyetlerden çekilmesine, kırsalda gelir kaybına, istihdamda daralmaya ve gıda egemenliği açısından stratejik tehditlere yol açmaktadır.

Öte yandan, Çin'in Türkiye tarım pazarındaki stratejik yatırımları ve iş birlikleri de dikkat çekici boyutlara ulaşmıştır. 2023 yılı itibariyle Türkiye - Çin tarımsal ticaret hacmi 9,1 milyar dolara ulaşmış; bu ilişkilerin 2025 sonuna dek %20'nin üzerinde artması beklenmektedir. Lojistik, gübre, tohum ve gıda işleme sektörlerine yönelik Çin menşeli yatırımlar, teknoloji transferi açısından potansiyel faydalar sunsa da bu yatırımların kontrolsüz büyümesi durumunda "dışa bağımlılığı" artıracığı yönünde ciddi uyarılar mevcuttur.

Tarım sektörü yalnızca ekonomik bir faaliyet alanı değil; gıda güvenliği, kırsal istihdam, sosyal refah, çevresel sürdürülebilirlik ve ulusal güvenlik açısından stratejik bir öneme sahiptir. Bu nedenle, küresel baskılar karşısında yerli tarımın direnç kapasitesini artıracak, kamu desteklerinin, ticaret politikalarının ve üretici örgütlenmelerinin etkinliğini güçlendirecek stratejilerin geliştirilmesi gerekmektedir.

Bu nedenle, Türkiye tarım sektörünün küresel piyasa dinamikleri, ithalata dayalı baskılar, küçük üreticinin tasfiyesi, yerli tohumculuk ve gıda egemenliği açısından karşı karşıya olduğu çok boyutlu tehditlerin; ABD ve Çin gibi aktörlerin politikalarının Türkiye tarımı üzerindeki etkilerinin; ayrıca bu süreçte uygulanan tarım politikalarının yetersizliklerinin detaylı biçimde araştırılması; üreticiyi koruyan, gıda güvenliğini ve milli üretim kapasitesini önceleyen kamu politikalarının geliştirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince bir Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz. 16.10.2025

Mehmet Emin EKMEN**Mersin Milletvekili****Grup Başkanvekili**

GEREKÇE

Türkiye tarımı, son yıllarda küresel ticaret ilişkileri, serbest piyasa dinamikleri ve dış yatırım baskıları karşısında büyüyen bir kırılganlık sergilemektedir. Özellikle ABD menşeli tarım ürünlerine uygulanan gümrük vergilerinin kaldırılması, yerli üreticilerin rekabet gücünü azaltmakta, ithalat bağımlılığını artırmakta ve Türkiye'nin tarımda kendi kendine yetebilirliğini tehdit etmektedir.

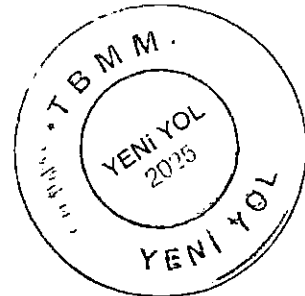
22 Eylül 2025 tarihli kararname ile ABD'den pirinç, tütün ve kuruyemiş ithalatına uygulanan ek vergilerin kaldırılması, yerli üretici lehine oluşturulmuş sınırlı koruma mekanizmalarının ortadan kalkmasına neden olmuştur. Kamuoyuna yansıyan haberlere göre, bu karar özellikle çeltik üreticilerinde %15 – 20 oranında bir üretim kaybı riski doğurmakta; tütün ve fıstık üreticileri ise iflas riski ile karşı karşıya kalmaktadır.

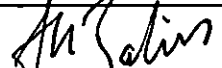
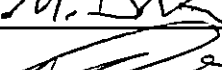
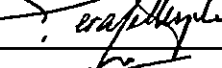
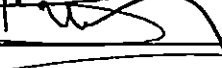
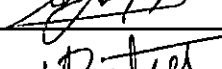
Öte yandan, Çin'in Türkiye'deki tarım sektörüne yönelik artan yatırımları (lojistik, tohum, gübre ve gıda işleme sektörlerinde yoğunlaşmakta olup) orta vadede tarımın kontrolsüz dış sermayeye bağımlı hale gelmesi ihtimalini gündeme getirmektedir. 2023 – 2025 döneminde Türkiye ile Çin arasındaki tarımsal ticaretin 9,1 milyar dolara ulaştığı, çeşitli araştırmalarda vurgulanmaktadır. Bu ilişkilerin, düzenleyici politika eksiklikleri nedeniyle yerli üreticinin aleyhine gelişmesi kuvvetle muhtemeldir.

Tarım ve Orman Bakanlığı'nın 2024 – 2028 Stratejik Üretim Planı, dış baskılar ve ithalat kararları nedeniyle işlevsiz hale gelme riski taşımaktadır. Bu planın hedeflediği yerli üretimi destekleme, kırsal istihdamı artırma ve gıda enflasyonunu dengeleme gibi hedeflerin, dış ticaret kararlarıyla çeliştiği görülmektedir.

Bütün bu gelişmeler, Türkiye'nin tarım politikalarının sadece üretim değil aynı zamanda dış ticaret, dış yatırım, uluslararası ilişkiler ve kırsal kalkınma politikalarıyla birlikte yeniden değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Bu kapsamda, küresel ticaret politikalarının ve dış yatırımların Türkiye tarımına etkileri, ABD ve Çin ile ilişkilerin sektörel sonuçları, yerli üretimin korunması için alınması gereken önlemler, gıda egemenliğinin ve kırsal istihdamın sürdürülebilirliği, tarım politikalarının dış politika ve ticaret stratejileriyle entegrasyonu gibi başlıkların bütüncül biçimde incelenmesi; mevcut üretici destek sistemlerinin ve gümrük politikalarının etkinliğinin değerlendirilmesi, ithalat baskısına karşı koruyucu kamu politikalarının geliştirilmesi ve stratejik ürünlerde üretim güvenliğinin sağlanması amacıyla Anayasa'nın 98'inci maddesi ile Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince bir Meclis Araştırması açılması zaruri hâle gelmiştir.

MİLLETVEKİLİ ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
SADULLAH KISACIK	ADANA	
İDRİS ŞAHİN	ANKARA	
MESUT DOĞAN	ANKARA	
SADULLAH ERGİN	ANKARA	
ŞERAFETTİN KILIÇ	ANTALYA	
CEMALETTİN KANİ TORUN	BURSA	
MEHMET ATMACA	BURSA	
SEMA SİLKİN ÜN	DENİZLİ	
ERTUĞRUL KAYA	GAZİANTEP	
NECMETTİN ÇALIŞKAN	HATAY	
BÜLENT KAYA	İSTANBUL	
ELİF ESEN	İSTANBUL	
HASAN KARAL	İSTANBUL	
MEDENİ YILMAZ	İSTANBUL	
MUSTAFA KAYA	İSTANBUL	
BİROL AYDIN	İSTANBUL	
MUSTAFA BİLİCİ	İZMİR	
İRFAN KARATUTLU	KAHRAMANMARAŞ	
MEHMET EMİN EKMEK	MERSİN	
SELÇUK ÖZDAĞ	MUĞLA	
MEHMET KARAMAN	SAMSUN	